

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **Mesta R.**, Š., zastúpeného JUDr. E. S., advokátkou so sídlom v R., proti žalovanej **R.**, so sídlom v R., zastúpenej JUDr. V. N., advokátkou so sídlom v B., **o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam**, vedenej na Okresnom súde Rožňava pod sp. zn. 4 C 55/2009, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 25. apríla 2012 sp. zn. 1 Co 174/2011, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Rožňava rozsudkom zo 16. marca 2011 č.k. 4 C 55/2009-271 zamietol žalobu o určenie, že žalobca je výlučným vlastníkom parcely č. X. vo výmere X. m² a na nej stojacej budovy súp. č. X., zapísaných na LV č. X., vedenom pre k.ú. R. (ďalej len „nehuteľnosti“). Dospel k záveru, že žalobca neosvedčil naliehavý právny záujem na požadovanom určení, nakoľko ku dňu rozhodnutia súdu bol vlastníkom zapísaným v katastri nehnuteľností, hoci na základe medzitým už zrušených predchádzajúcich súdnych rozhodnutí. Vychádzal tiež z okolností uzavretia dohody o vydaní veci č. 15/1996 zo 4. októbra 1996, na základe ktorej žalobca nehnuteľnosti žalovanej vydal a ktorej neplatnosť bola predmetom konania do 21. septembra 2009, kedy súd rozhodol o zmene návrhu. Mal za preukázané, že aj keď žalobca nebol osobou povinnou na vydanie nehnuteľností v zmysle § 3 zákona č. 282/1993 Z.z. o zmiernení niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam (ďalej len „zákon č. 282/1993 Z.z.“), ako povinná osoba sa

správal, a vzhľadom na túto a iné skutočnosti sa žalovaná ako nástupkyňa oprávnenej osoby voči nemu dožadovala vydania nehnuteľností dôvodne. Aj keď nebol v celom rozsahu dodržaný formálny postup reštitúcie podľa tohto zákona, vydaním nehnuteľností žalovanej sa dosiahol účel tam uvedený, preto by vyhovieť žalobe znamenalo opätovné odňatie majetku oprávnenej osobe, a teda zmarenie účelu zákona. Náhradu trov konania nepriznal žiadnemu z účastníkov, dôvodiac § 150 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie žalobcu rozsudkom z 25. apríla 2012 sp. zn. 1 Co 174/2011 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v zmysle § 219 O.s.p. potvrdil. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav veci, avšak v otázke naliehavosti právneho záujmu žalobcu vec nesprávne právne posúdil. Naliehavosť právneho záujmu na určení vlastníckeho práva je daná aj vtedy, ak vlastnícke právo vlastníka zapísaného v katastri nehnuteľností je kvalifikovane spochybňované a zároveň nie je dôvod na žalobu na plnenie. V prejednávanej veci má požadované určenie pre žalobcu preventívny význam, nakoľko by sa ním v prípade úspechu vytvoril pevný základ pre právne vzťahy účastníkov konania a predišlo by sa ďalším žalobám. Vo vzťahu k aplikácii zákona č. 282/1993 Z.z. je ale rozhodnutie súdu prvého stupňa vecne správne, nakoľko z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplýva, že žalovaná je oprávnenou osobou podľa zákona a nehnuteľnosti sú predmetom jeho úpravy. Žalovaná sa z dôvodu nepresnosti v evidencii nehnuteľností tiež dôvodne domnievala, že žalobca je osobou povinnou na ich vydanie. Stotožnil sa s názorom, že vyhovieť žalobe by bolo v rozpore s účelom zákona, ktorým je náprava majetkových krívd. Náhradu trov odvolacieho konania nepriznal žiadnemu z účastníkov s tým, že je tu dôvod hodný osobitného zreteľa, za ktorý považoval skutočnosť, že žalovaná nezisťovala, kto je skutočne povinnou osobou (§ 150 ods. 1 O.s.p.).

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, ktoré odôvodnil odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), nedostatkami v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj nesprávnym právnym posúdením veci. Namietal, že sudy na rozdiel od svojich predchádzajúcich rozhodnutí použili doteraz nepoužitý právny predpis, resp. jeho časť, keď z reštitučného zákona č. 282/1993 Z.z. aplikovali len preambulu, zdôrazňujúc zámer zákona, pričom dovtedajšie dokazovanie sa viedlo smerom k preukázaniu oprávnenosti nároku žalovanej a jeho uplatneniu v zákonnej lehote, a k neplatnosti dohody o vydaní veci č. 15/1996 zo 4. októbra 1996. Tým došlo k zmene právnej kvalifikácie veci, ku ktorej sa ale sudy znemožnili žalobcovi vyjadriť v súlade s § 213 ods. 2 O.s.p. Okrem toho odvolací súd

až v odôvodnení svojho rozhodnutia a bez predchádzajúceho dokazovania prvýkrát počas konania vyslovil záver, že žalobca bol v čase doručenia výzvy na vydanie nehnuteľností ich nájomcom; žalobcovi tak znemožnil na uvedenú skutočnosť reagovať. Navyše (na rozdiel od svojho predchádzajúceho rozhodnutia) nepripustil proti svojmu rozhodnutiu dovolanie, len konštatoval, že nárok žalovanej treba posudzovať i v súlade s ústavnou judikatúrou, ktorú ani nešpecifikoval. Uvedenými postupmi súdy zaťažili konanie vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Rozhodnutie odvolacieho súdu je i nepreskúmateľné (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), nakoľko súd sa nevysporiadal s námietkami žalobcu (nesprávne uplatnený nárok žalovanej, neplatnosť dohody o vydaní veci č. 15/1996, spochybnenie existencie reštitučného titulu žalobcom) spôsobom ustanoveným v § 157 ods. 2 O.s.p. Pokiaľ ide o právne posúdenie veci, pochybili oba súdy nižších stupňov (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), keď kogentné ustanovenia zákona č. 282/1993 Z.z. považovali za formálny postup, ktorý nemusí byť dodržaný. Z týchto dôvodov navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvého stupňa zrušil, a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že možnosť vyjadriť sa k použitiu preambuly zákona č. 282/1993 Z.z. mal žalobca už od doručenia uznesenia odvolacieho súdu z 15. apríla 2010, (ktorým bol zrušený v poradí druhý rozsudok súdu prvého stupňa) v ktorom dovolací súd uložil súdu prvého stupňa skúmať, či vyhovením žalobe nedôjde k založeniu novej krivdy vo vzťahu k žalovanej, a či výkon práva žalobcu nie je v rozpore so zákonom č. 282/1993 Z.z. a s § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Žalobca túto možnosť na pojednávaní konanom 6. augusta 2010 aj využil (str. 2 ods. 4 zápisnice o pojednávaní). Tvrdenie žalobcu, že za nájomcu nehnuteľností bol prvýkrát označený až v rozsudku odvolacieho súdu z 25. apríla 2012, označila za nepravdivé, nakoľko uvedená skutočnosť bola riešená od začiatku konania; o tom svedčí napokon i v poradí prvý (potvrdzujúci) rozsudok odvolacieho súdu z 8. februára 2007, ktorým bolo pripustené dovolanie aj v súvislosti s otázkou, či sa možno úspešne domáhať neplatnosti dohody o vydaní nehnuteľnosti uzavretej podľa zákona č. 282/1993 Z.z., pokiaľ subjekt, voči ktorému sa nárok uplatnil, bol v evidencii nehnuteľností uvedený ako vlastník, resp. užívateľ nesprávne. Okrem toho žalobca si mohol túto skutočnosť overiť aj prostredníctvom identifikácie parciel č. X. z 18. novembra 1994, z ktorej pri uplatnení nároku vychádzala žalovaná, a ktorá je okrem iného verejnou listinou a bola viackrát predložená aj na pojednávaniach. Ostatné žalobcom namietané vady označila za nedôvodné, a dovolanie navrhla zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátkou (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno týmto opravným prostriedkom napadnúť (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej, proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci, a proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

Žalobca dovolaním napadol rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky žiadneho z uvedených rozsudkov. Z tohto dôvodu je zrejmé, že dovolanie nie je v zmysle § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. procesne prípustné.

So zreteľom na obsah dovolania a tiež na povinnosť dovolacieho súdu skúmať vždy, či v konaní nedošlo k procesnej vade spôsobujúcej zmätočnosť, skúmal dovolací súd, či v konaní na súdoch nižších stupňov nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu) odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba zdôrazniť, že § 237 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým

predmetom dovolania. Ak je konanie postihnuté niektorou z vád vymenovaných v § 237 O.s.p., možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým inak nie je dovolanie prípustné. Právne relevantné nie je však samo tvrdenie dovolateľa o takejto vade, ale iba zistenie, že v konaní k tejto vade skutočne došlo.

Procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. dovolateľ netvrdil a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Dovolateľ namieta, že mu v konaní bola odňatá možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. O túto vadu konania ide v prípade procesne nesprávneho postupu súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť pred súdom konať a uplatňovať procesné oprávnenia priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv.

Podľa názoru dovolateľa malo k odňatiu jeho možnosti konať pred súdom viesť predovšetkým nedodržanie postupu podľa § 213 ods. 2 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku platí, že ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Uvedená povinnosť zaväzuje len odvolací súd a vzťahuje sa iba na prípady, kedy odvolací súd zamýšľa vec posúdiť podľa „nového,“ pri rozhodovaní doposiaľ nepoužitého ustanovenia právneho predpisu. V danom prípade o takú situáciu nešlo. Odvolací súd totiž už vo svojom predchádzajúcom (v poradí druhom, zrušujúcom) rozhodnutí z 15. apríla 2010 uložil súdu prvého stupňa zaoberať sa možnosťou aplikácie preambuly zákona č. 282/1993 Z.z. (str. 5, ods. 5 odôvodnenia). Súd prvého stupňa, riadiac sa § 226 O.s.p., v ďalšom konaní uvedený pokyn nadriadeného súdu plnil, pričom žalobca dostal možnosť na vyjadrenie hneď po začatí pojednávania konaného 6. augusta 2010, a túto aj využil (str. 2 ods. 4 zápisnice o pojednávaní). Následne odvolací súd vo svojom potvrdzujúcom (dovolaním napadnutom) rozhodnutí z 25. apríla 2012 len konštatoval správnosť aplikácie právneho predpisu, resp. jeho ustanovenia. Žiadne „nové“ ustanovenie právneho predpisu pri rozhodovaní nepoužil; nemal teda dôvod postupovať podľa § 213 ods. 2 O.s.p. Obdobné platí ohľadne námietky žalobcu, podľa ktorej mu odvolací súd znemožnil reagovať na tvrdenie, že je nájomcom nehnuteľností. K nej je potrebné uviesť, že

odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia túto skutočnosť neprezentoval ako svoj novo zaujatý právny záver, ale len poukázal na identifikáciu parciel č. X. z 18. novembra 1994, ktorá bola v konaní listinným dôkazom a v ktorej je žalobca skutočne vedený ako „užívateľ – nájomca“ nehnuteľností (str. 5 ods. 6 odôvodnenia).

Pokiaľ dovolateľ tvrdil, že odvolací súd nekonal správne, keď napriek jeho návrhu nepripustil proti svojmu rozsudku dovolanie, dovolací súd uvádza, že ustanovenie § 238 ods. 3 O.s.p. oprávňuje odvolací súd založiť výrokom svojho rozsudku prípustnosť dovolania (len) vtedy, ak toto rozhodnutie je zásadného právneho významu. Posúdenie existencie zásadného právneho významu vyplýva z právneho posúdenia veci, preto patrí súdu, a nie účastníkom konania. Zákonná úprava prípustnosti dovolania je kogentná; v prípade, ak odvolací súd prípustnosť dovolania nevysloví, ako je tomu v danej veci, dovolací súd nie je oprávnený skúmať, či inak ide o vec zásadného právneho významu (porovnaj napr. R 38/1993).

Keďže existencia dovolateľom namietanej vady konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. sa v dovolacom konaní nepreukázala, nemožno prípustnosť dovolania vyvodiť ani z tohto ustanovenia.

Dovolateľ namietal i nedostatočné odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (tzv. nepreskúmateľnosť). Judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky považuje nepreskúmateľnosť rozhodnutia za dôsledok a vonkajší prejav tzv. inej procesnej vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. (porovnaj rozsudok najvyššieho súdu z 28. augusta 1997 sp. zn. 2 Cdo 5/1997, uverejnený v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 111/1998). Takáto procesná vada je síce relevantným dovolacím dôvodom (ak mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci), sama osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá. Dovolací súd len pre úplnosť dodáva, že kritériom pre posúdenie (ne)preskúmateľnosti rozhodnutia je splnenie náležitostí odôvodnenia ustanovených zákonom. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní teda nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie (II. ÚS 78/05).

Dovolanie je tiež odôvodnené nesprávnym právnym posúdením veci (§ 241 ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení

vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce použil správny právny predpis, ale ho nesprávne interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je relevantný dovolací dôvod, ktorý by v prípade opodstatnenosti mal za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia; samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vadách konania podľa § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). Posúdenie, či súdy (ne)použili správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretovali alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodili (ne)správne právne závery, by tak prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné. O taký prípad v prejednávanej veci nejde.

Dovolateľ navrhol zrušiť rozsudok odvolacieho súdu ako celok. Pokiaľ dovolaním napadol výrok tohto rozsudku o trovách konania, smeruje jeho dovolanie proti rozhodnutiu, ktoré je síce súčasťou rozsudku odvolacieho súdu, má ale charakter uznesenia a tento charakter nestráca, i keď s meritórnym rozhodnutím vo veci súvisí a je do neho pojaté (§ 167 ods. 1 O.s.p.). Vzhľadom na túto povahu rozhodnutia odvolacieho súdu o trovách konania treba prípustnosť dovolania smerujúceho proti nemu posudzovať podľa ustanovení, ktoré vymedzujú, kedy je prípustné dovolanie proti uzneseniu (§ 239 O.s.p.).

Prípustnosť dovolania proti výroku rozsudku odvolacieho súdu o trovách konania je výslovne vylúčená ustanovením § 239 ods. 3 O.s.p. Keďže ani vo vzťahu k tomuto výroku nebola preukázaná procesná vada konania zakladajúca zmätočnosť, nemožno prípustnosť dovolania proti tomuto výroku vyvodiť ani z § 237 O.s.p.

Nakoľko v prejednávanej veci nemožno prípustnosť podaného dovolania vyvodiť zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, Najvyšší súd Slovenskej republiky ho v zmysle § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol. Riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, otázkou vecnej správnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu sa nezaoberal.

V dovolacom konaní úspešnej žalovanej vzniklo právo na náhradu trov konania voči žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142

ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd jej však náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, lebo nepodala návrh na ich priznanie (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 10. januára 2013

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková